

Lakshmi Narain Kapoor v. The Punjab State, etc. (Sharma, J.)
ILR ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ (1975)2

ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕਿ ਉਹ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ ਸੀ। ਨਾ ਹੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੇ ਉਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਕਿਸੇ ਰਾਹਤ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੀਆਂ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1), (2) ਅਤੇ (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਰਿਟਰਨ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇੱਕ 'ਰਜਿਸਟਰਡ ਡੀਲਰ' ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਵਿਭਾਗ ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਖਰਚਾ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਤੋਂ ਲਵੇਗਾ।

ਬੀ. ਐੱਸ. ਜੀ

ਫੁਟਕਲ ਸਿਵਲ

ਐੱਮ. ਆਰ. ਸ਼ਰਮਾ ਜੇ.

ਲਕਸ਼ਮੀ ਨਰਾਇਣ ਕਪੂਰ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਆਦਿ।,- ਉੱਤਰਦਾਤਾ

1972 ਦਾ ਸੀਡਬਲਿਊ ਨੰਬਰ 4005

23 ਅਗਸਤ 1973

ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਡਿਸਪਿਊਟਸ ਐਕਟ (1947 ਦਾ XIV)—ਸੈਕਸ਼ਨ 10 ਅਤੇ, 12(5) — ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ (1950)—ਆਰਟੀਕਲ 226 — ਸੈਕਸ਼ਨ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਦਯੋਗਿਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਝਗੜੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਰਮਚਾਰੀ— ਸਰਕਾਰ—ਕੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ- ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਡਿਸਪਿਊਟ ਨੂੰ ਰੈਫਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ -ਕੀ ਆਰਟੀਕਲ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਦਯੋਗਿਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਝਗੜਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਉਣ ਲਈ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਐਕਟ, 1947 ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਿਰਫ ਦੋ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ, (1) ਕੀ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ; ਅਤੇ (2) ਕੀ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਇੰਡਸ ਟ੍ਰਾਇਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਹੜੱਪ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ।

(ਪਰਾ ੪)

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਢੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਉਦਯੋਗਿਕ

ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਪ੍ਰੈਸੀਡਿੰਗ ਵਿੱਚ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ; ਪਰ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੀ ਰਿੱਟ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਇਨਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਮਾਮੂਲੀ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(ਪਰਾ ੨)

226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਰਡਰ ਨੰਬਰ ID/3/275-A-72 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਟੀਓਰੀ, ਮੰਦਾਮਸ, ਮਨਾਹੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਢੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। /46481 ਮਿਤੀ 24 ਅਗਸਤ, 1972 ਅਤੇ ਨੰਬਰ ਆਈ.ਡੀ./3/275-ਏ-72/61198, ਮਿਤੀ 26 ਨਵੰਬਰ, 1972 ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੰਬਰ 4 ਵਿਚਕਾਰ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਉਦਯੋਗਿਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਾਂ ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ .

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵਲੋਂ ਸੀ. ਐਲ. ਲਖਨਪਾਲ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸੀ .

ਐਲ ਕੇ ਸੂਦ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ 1 ਤੋਂ 3 ਲਈ।

ਐਨ ਕੇ ਸੋਦੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ 4 ਅਤੇ 6 ਲਈ।

- ਨਿਰਣਾ

ਸ਼ਰਮਾ, ਜੇ.—ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਮੈਸਰਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਕਲਰਕ ਵਜੋਂ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਵੂਲਨ ਮਿੱਲਜ਼, ਲਿਮਟਿਡ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿੱਲਾਂ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)। 9 ਮਈ, 1972 ਨੂੰ ਮਿੱਲਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸਰਪਲੱਸ ਹੋ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਤੁਰੰਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਖਤਮ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ. ਮਨੀ ਆਰਡਰ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਨੂੰ 2,217.89 ਦਾ ਸੁਰਾਗ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਐਕਟ, 1947 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਗਲਤ ਸੀ ਅਤੇ ਗਲਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਲੇਬਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਪੰਜਾਬ, ਨੇ 24 ਅਗਸਤ, 1972 ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਕਿ "ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਮੰਗ ਨੂੰ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਭੇਜਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।" ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ 6 ਸਤੰਬਰ, 1972 ਨੂੰ ਸਕੱਤਰ, ਪੰਜਾਬ, ਕਿਰਤ ਵਿਭਾਗ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਸਨੂੰ 26 ਨਵੰਬਰ, 1972 ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਤਹਿਤ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ।

(2) 10 ਓਸਵਾਲ ਵੇਵਿੰਗ ਫੈਕਟਰੀ, ਰੀ ਅਮ੍ਰਿਤਸ ਦਿ ਸਟੇਟ ਆਫ ਪੰਜਾਬ, (1) ਦੇ ਆਈ ਵਰਕਮੇਨੀਓ ਦੇ ਟੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਨੇ

(1) 1965 ਕਰ. ਐਲਜੇ 541।

"

Lakshmi Narain Kapoor v. The Punjab State, etc. (Sharma, J.)

ILR ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

(1975)2

ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਚਰਚਾ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੀਵਿਥਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹੇ ਇਨਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ *ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ*।

(3) 24 ਅਗਸਤ, 1972 ਨੂੰ ਲੇਬਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜੇ ਗਏ ਪੱਤਰ (ਅਨੇਕਚਰ 'ਡੀ') ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮੰਗ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

(4) ਉਦਯੋਗਿਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਝਗੜਿਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਐਕਟ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ, (1) ਕੀ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ; ਅਤੇ (2) ਕੀ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਹੜੱਪ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ।

(5) ਦੱਖਣ ਭਾਰਤ ਸੈਵਾ ਸਿਧਾਂਤ ਵਰਕਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਸੋਸਾਇਟੀ, ਤਿਰੂਨੇਲਵੇਲੀ ਲਿਮਿਟਿਡ, ਮਦਰਾਸ ਬਨਾਮ ਮਦਰਾਸ ਸਰਕਾਰ (2) ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਬਾਰੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(6) ਮਦਰਾਸ ਪ੍ਰੈੱਸ ਲੇਬਰ ਯੂਨੀਅਨ (3) ਦੁਆਰਾ, ਮਦਰਾਸ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਵਰਕਮੈਨ ਆਫ਼ ਸਾਊਥ ਇੰਡੀਆ, ਸੈਵਾ ਸਿਧਾਂਤ ਵਰਕਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਸੋਸਾਇਟੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਈਮਾ ਫੇਡ ਕੇਸ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਣੇ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਰੈਫਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੋਵੇਗਾ।

(2) ਏਆਈਆਰ 1963 ਮੈਡ. 142.

(3) ਏਆਈਆਰ 1964 ਮੈਡ. 468

(7) ਬੀ. ਸਿੱਦੋਜੀ ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਮੈਜ਼ੂਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (4) ਵਿੱਚ , ਅਦਾਲਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:-

"...ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਉਸ ਇਲਜ਼ਾਮ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ , ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਬਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "...

(8) ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਵੀ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੰਗ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਖੁਦ ਹੀ ਉਸ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾ ਕੇ ਬੈਠੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੁਕਮ ਮਾਮੂਲੀ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਨੂੰਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੇਣ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਉਚਿਤ ਵਿਸਤਾਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਪਾਰੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12(5) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਵਪਾਰੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧ ਸਕਦੀ ਕਿ ਕੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਿਸਮ ਦੇ ਨੁਕਸ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਵੇਂ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਕੇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ, 24 ਅਗਸਤ, 1972 ਦੇ ਉਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। . ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕੋਲ ਉਸਦੇ ਖਰਚੇ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਰੁਪਏ ਹੈ। 200.

ਐਨ.ਕੇ.ਐਸ

(4) ਏਆਈਆਰ 11970 ਮੈਜ਼ੂਰ 1 162

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ

Lakshmi Narain Kapoor *v.* The Punjab State, etc. (Sharma, J.)

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ